

Årsrapport 2016

Tilsynsrådet for Politiets utlendingsinternat, Trandum.

Forskrift om Politiets utlendingsinternat av 4.11.2008, sist endret 21.02.2014, fastsetter i § 17 at et eksternt tilsynsråd skal føre tilsyn med at behandlingen av utlendingene på internatet skjer i samsvar med lovgivingen. Tilsynsrådet skal bestå av leder, nestleder og to medlemmer samt to varamedlemmer. Tilsynsrådet skal i henhold til forskriften avgi en årsmelding til Politiets utlendingsenhet for sin virksomhet. Tilsynsrådet skal selv offentliggjøre årsmeldingen.

1. Mandat og oppnevning

I forskriften § 17 bestemmes at Justisdepartementet skal oppnevne leder, nestleder, medlemmer og varamedlemmer av tilsynsrådet for en funksjonstid på to år med mulighet for reoppnevning. Tilsynsrådet ble første gang oppnevnt av Justisdepartementet 28. mai 2008. Oppnevningen gjaldt for to år. Nytt tilsynsråd har etter dette blitt oppnevnt annet hvert år i henhold til forskriften.

Frem til mai 2016 besto tilsynsrådet av Cathrine Fossen (leder), Ørnulf Røhnebæk (nestleder), Kurt Lyngdved og Ken Sletmo (medlemmer) og Ellen Marie Spørck og Brit Ankil (varamedlemmer). I mai 2016 ble Cathrine Fossen gjenoppnevnt som leder for en ny toårs-periode. Kurt Lyngdved ble oppnevnt som nestleder for samme periode. Ken Sletmo ble gjenoppnevnt som medlem og Ellen Marie Spørck ble oppnevnt som medlem. Som nytt varamedlemmer ble oppnevnt advokat Cecilie Schjatvedt mens tingrettsdommer Brit Ankil ble gjenoppnevnt som varamedlem. Oppnevningen gjelder for to år for alle medlemmene.

Tilsynsrådets mandat og rettigheter fremgår av utlendingsforskriften.

Formålet med tilsynene er å se til at oppholdet for utlendingene som er plassert på internatet er i samsvar med lovgivningen. Tilsynsrådet skal se til at utlendingenes rettigheter i henhold til lov og forskrift blir ivaretatt på internatet, og at fullmaktene til å innskrenke rettighetene ikke benyttes i unødvendig omfang eller på en unødvendig streng måte.

Det skal ikke føres tilsyn eller kontroll med utlendingsvedtaket og dets grunnlag, kjennelse for pågrepelse og fengsling eller forvaltningsavgjørelser.

Rammene for Tilsynsrådets virksomhet fremgår av utlendingsforskriften.

Tilsynsrådet har selv ansvar for å:

- planlegge og gjennomføre sin virksomhet
- ta opp forhold rådet finner kritikkverdige
- avgi årsrapport og sørge for offentliggjøring av denne.

Det er bestemt at det skal være minst to tilsyn hvert år. Tilsynene kan være anmeldt eller uanmeldt.

Rådet har rett til å:

- inspisere internatets områder, bygninger og rom der utlendingene oppholder seg
- kreve opplysninger om behandlingen av utlendingene
- delta på møter om utlendingen dersom denne samtykker
- kreve innsyn i saksdokumentene dersom utlendingen samtykker
- ta opp saker etter henvendelse fra utlending eller på eget initiativ.

Saker eller problemer skal tas opp med Utlendingsinternatets ledelse og skal i utgangspunktet

søkes løst på internatet. Dersom dette ikke fører frem eller tilsynsrådet av andre årsaker finner grunn til det, kan saken tas opp med overordnet myndighet, sjef for Politiets Utlendingsenhet eller Politidirektoratet.

Tilsynsrådet kan ikke gi pålegg om utbedringer eller endringer, kun påpeke forholdene og rapportere, og tilsynsrådet har ingen sanksjoner.

2. Tilsynsrådets aktivitet i 2016

Tilsynsrådet har i 2016 gjennomført i alt fire tilsyn jevnlig fordelt over året. Tilsynene har vært både varslede og uanmeldt, men det er ikke avholdt tilsyn ettermiddag/kveld. Det har vært møter med legetjenesten og sykepleier.

Det har variert hvor mange av tilsynsrådets medlemmer som har deltatt på de ulike tilsynene, men det har aldri vært færre enn tre til stede. Varamedlemmene har vært med i tillegg til de faste medlemmene ved flere anledninger.

Tilsynsrådet hadde i 2015 møte med representanter for Røde Kors sin besøkstjeneste på Trandum. Under senere tilsyn har det kommet spørsmål om Røde Kors' visitorer kan ta opp spørsmål direkte med Tilsynsrådet. Tilsynsrådet tar gjerne i mot slike henvendelser og dette skulle formidles til Røde Kors. Det har likevel ikke kommet noen henvendelser hverken i 2015 eller 2016.

3. Statistikk

Det statistiske materialet er innhentet fra PU og gjengis i rapporten slik det er mottatt.

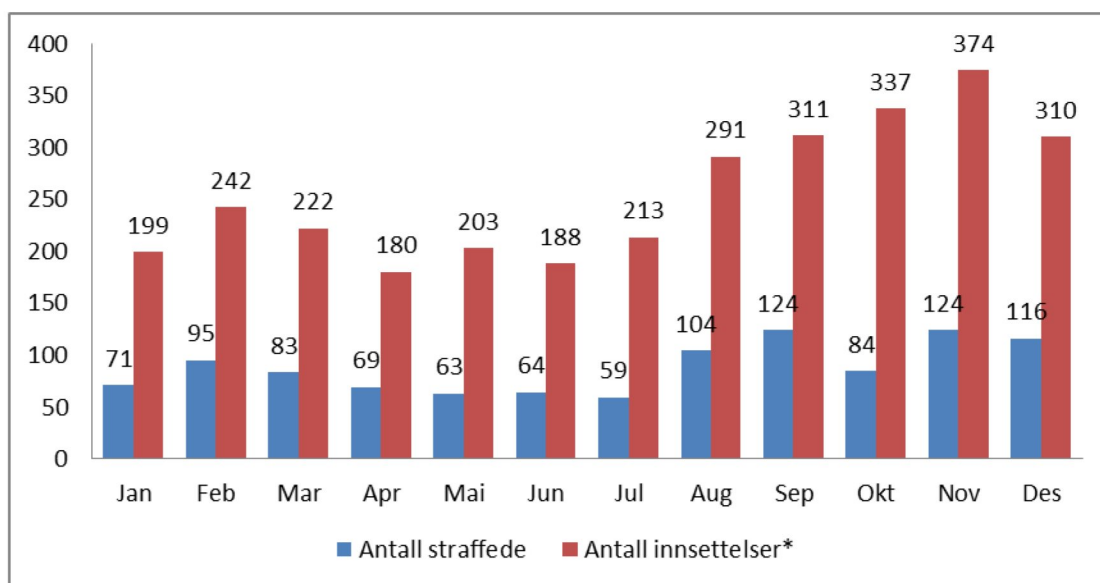
- Det var i 2016 totalt 4112 innsettelsler på utlendingsinternatet. Personer som ble innsatt i 2015 eller 2014, og som fremdeles var innsatt i 2016 er ikke tatt med i denne statistikken over 2016. 88 % av innsettelsene var menn og 12 % var kvinner. Mindreårige utgjorde 3,7 % av alle innsettelsene i 2014.

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Totalt
Kvinner	18	32	31	24	24	37	25	45	41	45	48	57	427
Menn	231	275	254	218	239	212	248	345	343	358	484	322	3529
Barn*	4	1	19	11	9	6	20	18	7	18	12	13	138
Totalt	253	309	305	255	272	256	295	411	393	423	548	392	4112

*Barn er både EMA og medfølgende barn

- 3641 av de 4112 innsettelsene i 2016 ble "dimittert" for uttransport.

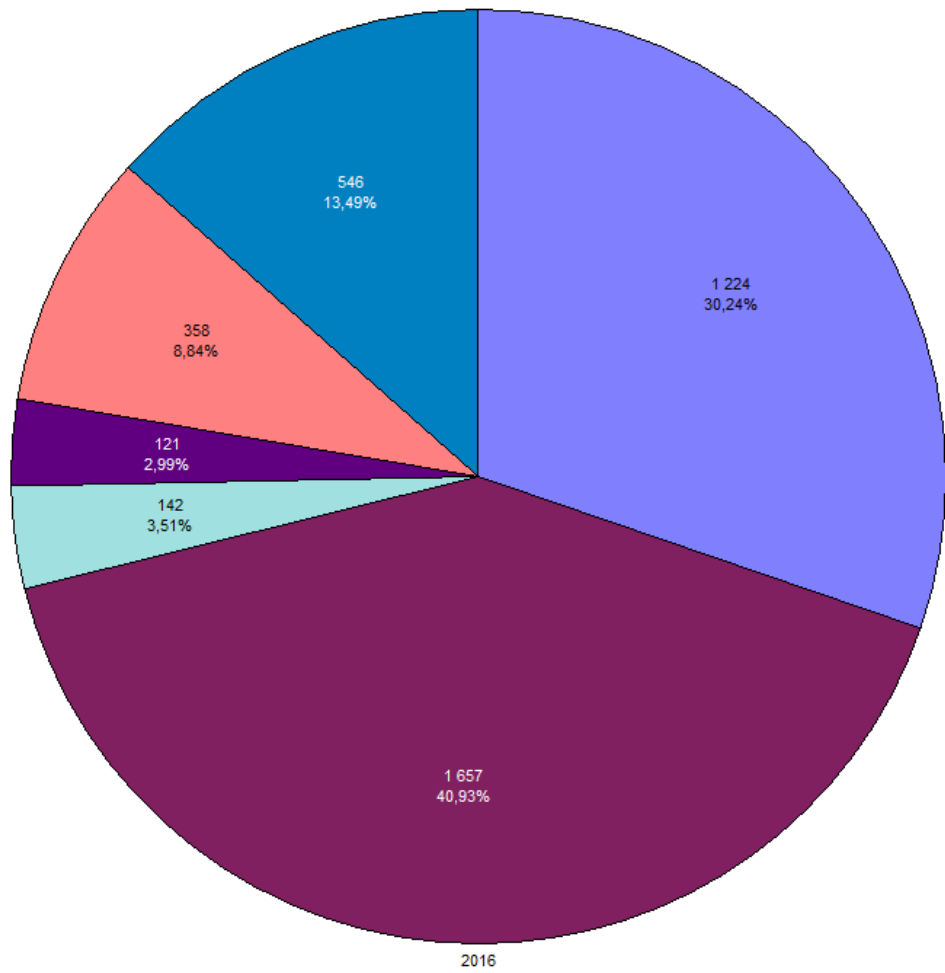
- Av de innsatte hvor det er registrert om de er ilagt en straffereaksjon eller ikke var litt over 1/3 ilagt straffereaksjon i 2016:

	Jan	Feb	Mar	Apr	Mai	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Des	Totalsum
Antall straffede	71	95	83	69	63	64	59	104	124	84	124	116	1062
Antall innsettelses*	199	242	222	180	203	188	213	291	311	337	374	310	3070
Andel straffede	36 %	39 %	37 %	38 %	31 %	34 %	28 %	36 %	40 %	25 %	33 %	37 %	35 %

*Innsettelses hvor det er registrert om det er ilagt straffereaksjon eller ikke.

- Den individuelle botiden for de innsatte har endret seg noe siden 2015, 30 % var innsatt under 1 døgn. 41 % hadde en botid på mellom 1 og 3 døgn, 29 % av innsettelsene var 4 døgn eller lenger:

2016

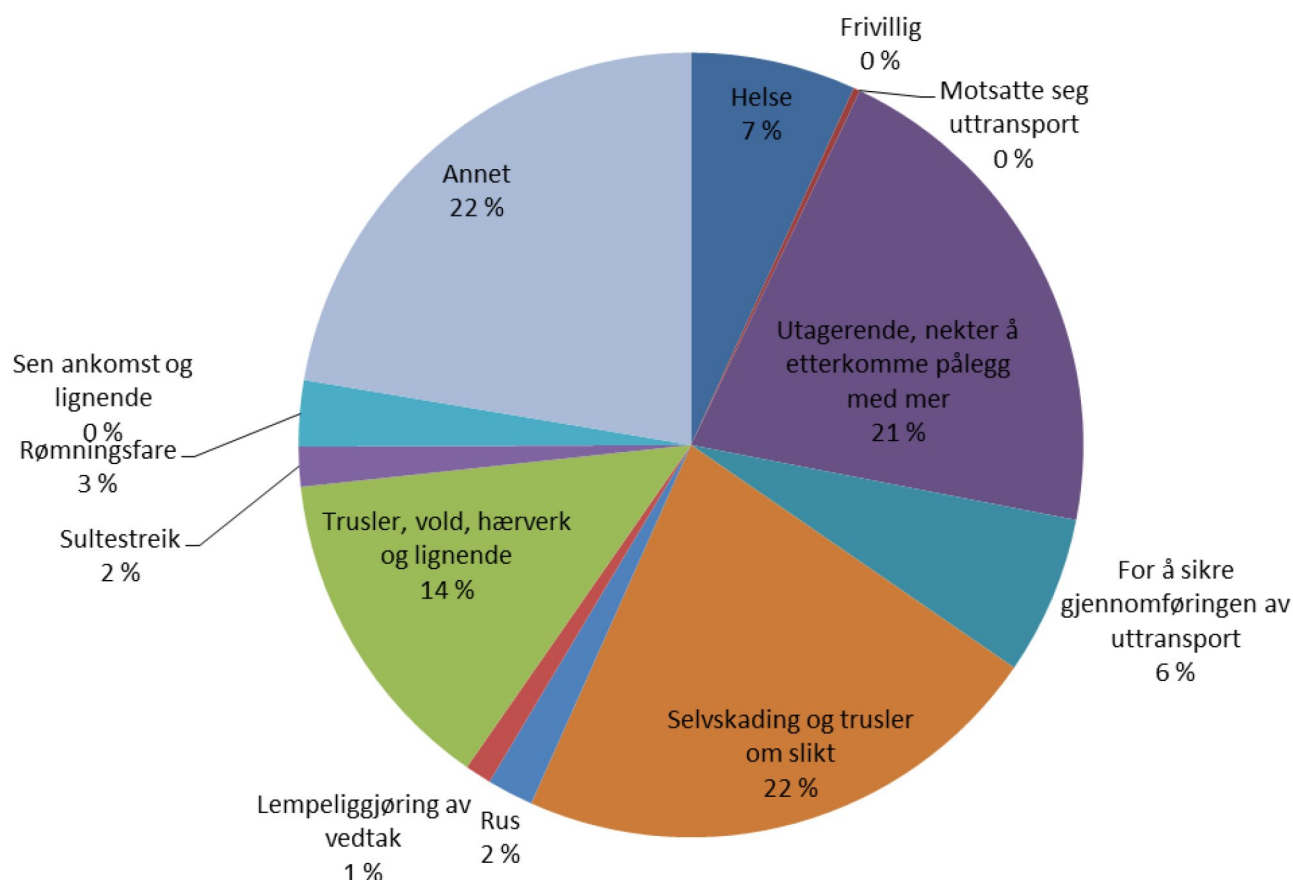
Fakta

Under 1 dag 1-3 dag 4-6 dag 7-10 dag 11-20 dag Over 21 dag

- Det ble i 2016 fattet 355 vedtak på Sikkerhetsavdelingen ved Trandum, fordelt på 226 personer:

Fordeling av vedtak i 2016							
	Plassering på sikkerhetsavdeling (trinn 1) (UL §107 femte ledd bokstav b (alt. 1), jf. sjette ledd)	Utelukkelse fra fellesskapet (trinn 2) (UL §107 femte ledd bokstav c, jf. sjette ledd)	Plassering på sikkerhetscelle (trinn 3) (UL §107 femte ledd bokstav b (alt. 2), jf. sjette ledd)	Frivillig utelukkelse fra fellesskap, plassering i særlig sikret avdeling og sikkerhetscelle (UF §10 bokstav e)	Sum vedtak	Antall personer	Antall vedtak per person
Januar	1	15	1	0	17	13	1,31
Februar	9	16	2	1	28	15	1,87
Mars	1	21	3	0	25	18	1,39
April	2	27	6	0	35	26	1,35
Mai	1	28	4	0	33	27	1,22
Juni	1	23	6	0	30	22	1,36
Juli	3	28	8	0	39	26	1,50
August	1	21	2	0	24	22	1,09
September	0	26	3	0	29	22	1,32
Oktober	1	20	6	0	27	19	1,42
November	3	30	10	0	43	31	1,39
Desember	1	27	8	1	37	24	1,54
Sum	24	282	59	2	367	265	1,38

Årsaker for vedtak 2016

4. Lokalene på Trandum

Utlendingsinternatet er i utgangspunktet en tidligere militær forlegning hvor det var flere avdelinger med flermannsrom og felles bad/toalett på hver avdeling. Internatet består nå av tre nye moduler. Den første, modul 1, ble tatt i bruk i mars 2012 med fire avdelinger, A, B, C og D, og med plass til 72 utlendinger. Modul 2 ble formelt åpnet i mai 2013, men ble tatt i bruk i april 2013. Her er avdelingene E, F, G og H. I avdeling E er det tre plasser for enslige mindreårige. Avdeling F 1 har 4 plasser for enslige kvinner og avdeling F 2 har plass til tre familier. Avdelingene G og H har plass til i alt 36 utlendinger. Modul 3 sto ferdig sensommeren 2016 og ble formelt åpnet i september 2016. Modul 3 består av avdelingene I, J, K, L og N. Avdeling N vil bli en forsterket avdeling for innsatte som av ulike årsaker ikke fungerer i ordinære fellesskapsavdelinger, enten fordi de har helsemessige behov eller fordi de forsurer miljøet på avdelingene. Det er også bygget ny sikkerhetsavdeling (avdeling S) på modul 3. Den nye avdeling

S har til sammen elleve celler. Cellene er ulikt innredet, hvorav åtte såkalte forsterkede celler med alminnelig standard for innsatte som av ulike årsaker ønsker å bo på avdeling S og tre sikkerhetsceller uten andre fasiliteter enn madrass og toalett (glattceller).

På modul 1 og 3 er det enerom til alle, med eget bad med vask, dusj og toalett. Det er i all hovedsak også enerom på modul 2, med unntak av noen dobbeltrom på en avdeling. Det er TV på alle rom, og hyller med plass til noen personlige effekter. I avdelingen for familier er det familierom med dobbeltseng og køyer, samt barneseng, og det er eget lekerom, både utendørs og inne. I tillegg har internatet et aktivitetsrom, eget spillerom, og et aktivitetshus med mulighet for blant annet innendørs ballspill.

Den gamle internatdelen har nå rom for innsjekk, besøksrom og kontorer, samt rom for overføring til rettssal i forbindelse med fengslingsforlengelser. Gamle avdeling S, som ble stengt etter at nye avdeling S ble tatt i bruk høsten 2016, vil bli innlemmet i mottaksavdelingen, enten som besøksrom eller som advokatrom.

Modul 3 er tenkt som en ren korttidsavdeling, dvs. for innsatte med opphold under 14 dager. På modul 2 tenker man å ha innsatte som sitter inntil ca tre måneder, mens modul 1 er for innsatte som sitter lengre enn dette.

Bilder fra internatet

Fra enkeltrom:

Familierom:

Fra felles oppholdsrom:

På alle modulene er det felles oppholdsrom på hver avdeling med skap og benker for oppbevaring og for å sette frem tørrmat. Det er satt opp bokhyller med bøker på flere språk og en del spill. Det er en stor TV og sofaer på alle fellesrom.

De nye lokalene er lyse og romslige. De innsatte kan få ivaretatt sine behov både for å være for seg selv, og for fellesskap. Det er gode luftemuligheter og god plass. Det er rent og forholdsvis nytt. Tilsynsrådet bemerket i sin årsrapport for 2014 at bygningene allerede da begynte å bære preg av slitasje/hard bruk. Dette inntrykket er forsterket gjennom 2015 og 2016, og gjelder særlig kjøkkenene i fellesarealene, hvor flere skap- og skuffefronter er ødelagt. Dette er påpekt overfor ledelsen ved internatet i forbindelse med tilsyn og det ble tatt opp i forbindelse med byggingen av

Etter utvidelsen har luftearealene blitt større og bedre, men det er lite grønne arealer hvor utlendingene kan oppholde seg. Det er anledning til ballspill og løping, og det er her utlendingene kan røyke. Ved enkelte tilsynsbesøk har utearealet sett noe uryddig ut med sigrattsneiper ol. Innsatte har også tatt opp spørsmål mulighet for le/tak når det er dårlig vær. Dette er meddelt ledelsen.

Fra utearealene:

5. Kontakt med utlendingene

Ved samtlige besøk er det gitt anledning for utlendingene å ta kontakt og samtale med Tilsynsrådets medlemmer. Dersom utlendingene ønsker å snakke om utlendingssaken sin, noe som er forholdsvis vanlig, får de opplyst at Tilsynsrådet ikke kan bistå med denne, kun utlendingenes opphold på Trandum. I aktivitetshuset er det hengt opp informasjon om Tilsynsrådet og dets virksomhet, beskrevet på de fleste aktuelle språk. Det er også hengt opp en postkasse på hver avdeling hvor utlendingene kan legge henvendelser og bemerkninger til Tilsynsrådet. Postkassene er påsatt informasjon om Tilsynsrådet. Postkassene er låst, men nøklene ligger på Trandum i en safe som Tilsynsrådets leder samt et fåtall ansatte på internatet har koden til. Postkassene kontrolleres ved hvert besøk og så vidt Tilsynsrådet vet, låses de ikke opp utenom dette. I 2016 har det ikke vært brev til Tilsynsrådet i noen av postkassene.

Ved varslede besøk er rutinen at det blir hengt opp informasjon om at Tilsynsrådet kommer, med tidspunktet for Tilsynsrådets besøk, og en liste der utlendingene kan skrive seg på dersom de ønsker å snakke med Tilsynsrådets medlemmer.

Ved alle tilsynene har flere utlendinger hatt ønske om å snakke med Tilsynsrådets medlemmer. Tilsynsrådet har også tatt kontakt med de innsatte med direkte spørsmål om oppholdet. Tilsynsrådets medlemmer snakker med utlendingene enten i fellesrommet eller på utlendingens rom, alt ettersom hva den enkelte utlending ønsker.

Tilsynsrådet har ikke utenom tilsynsbesøkene mottatt noen henvendelser direkte fra utlendinger på internatet.

6. Klagepunkter

6.1 Innledning

Tilsynsrådet fører ved hvert besøk en protokoll som befinner seg på internatet. Denne lå tidligere innelåst i Tilsynsrådets safe mellom tilsynene. Dette er imidlertid lite hensiktsmessig fordi det forhindrer ledelsen i å gå gjennom forhold som er påpekt i forbindelse med tilsyn. Protokollen oppbevares derfor nå hos ledelsen.

Tilsynsrådets inntrykk er at stemningen på internatet i all hovedsak er så god som man kan forvente, forholdene tatt i betraktning, men det har også vært perioder med mye misnøye. Dette var særlig i tilknytning til Ramadan hvor det var mange klager på at reglene mht. mat på celler, utlåsning og mulighet for å røyke etter solnedgang mv. var for firkantede.

6.2 Mat

Mange av klagene Tilsynsrådet mottar gjelder maten, også i 2016. Klagene dreier seg i all hovedsak om at den er ensformig, ikke smaker godt og/eller ikke dekker de innsattes ernæringsmessige behov. Det klages blant annet svært mye over at utlendingene tilbys for mye brødmat og for lite varmmat. På bakgrunn av tidligere års klager ble det for noen år siden byttet leverandør og innført en 14-dagers menyliste. Det tilbys to ulike menyer, en med kjøtt og en med vegetar/fisk. Det er ikke tilbud om en rent vegetarisk meny og heller ikke halal-kjøtt. Leverandør og meny har vært uendret i 2016. Utlendingene kan forsyne seg fritt av tørrmat og drikke til frokost og lunsj. Utenom måltidene er maten låst inn.

Klagene er brakt videre til ledelsen, men på bakgrunn av at det er gjort flere endringer de siste årene, blant annet innført frisk frukt, større variasjon av pålegg og 14-dagers meny, har ikke Tilsynsrådet sett noen grunn til å ta saken videre, selv om en ser at det med fordel kunne vært større variasjon i den vegetariske menyen. Dette er tatt opp med ledelsen. Tilsynsrådet fant også grunn til å påpeke at utlendingene burde gis mulighet til å variere mellom kjøtt- og vegetarmenyene ved utløpet av en 14-dagers periode slik at de selv kunne skape ytterligere variasjon i kosten. Tilsynsrådet har oppfattet at det ble åpnet for dette etter at Tilsynsrådet tok det opp. Etter det Tilsynsrådet er kjent med, har internatledelsen et konstant fokus på maten og er i jevnlig dialog med leverandøren for om mulig å endre de ulike menyene. Dette er positivt. Tilsynsrådet har fått oversendt informasjon om maten som tilbys og det fremgår av denne informasjonen at varmmaten er tilfredsstillende hva gjelder næringsinnhold. Porsjonene er også rikelige, faktisk kanskje for rikelige når man ser det i sammenheng med at utlendingene har begrensede muligheter for fysisk aktivitet.

Det er nå tilbud om kefir på alle avdelingene og utlendingene som sitter på modul 1 (langtidsavdelingen) får egg i helgen.

Alt i alt er kostholdet etter Tilsynsrådets oppfatning i all hovedsak nå tilfredsstillende. Det er vanskelig å kunne treffe alles ønsker om mat, og det er forståelse for at det blir ensformig, særlig for de som blir på stedet over lengre tid.

6.3 Helse

Tilsynsrådet vil anslå at over halvparten av klagenes tilsynsrådet får i løpet av et år gjelder manglende eller utilfredsstillende helsehjelp.

Tilsynsrådet har i lys av dette sett på utlendingenes tilbud når det gjelder helse jf. forskriften § 5.

Internatet har etter utvidelsen med modul 3 ansatt fire sykepleiere i full stilling. Den siste ansatte begynte i jobben mars 2017. De fire sykepleierne går i turnus og det er nå en sykepleier tilgjengelig på internatet alle dager og kvelder.

Sykepleier har første kontakt med innsatte som ønsker helsehjelp og foretar en vurdering av behov og sørger for å lage en prioritering til lege som er til stede fire dager i uken. Legetjenester kjøpes av et firma som har tre ansatte leger. To av legene snakker arabisk. Som nevnt i årsrapporten for 2015 er Tilsynsrådet kjent med at Sivilombudsmannen har hatt merknader til denne måten å organisere helsetjenesten på. Tilsynsrådet vurderer fortsatt at det ligger utenfor rådets mandat å ha noen formening om hvordan helsetjenesten på internatet skal organiseres, og Tilsynsrådet har fokusert på hvordan det i praksis fungerer for de innsatte. Det skal imidlertid bemerkes at ledelsen i PU har tatt opp organiseringen av helsetjenesten med Helsedepartementet.

Det opplyses fra de ansatte at systemet ser ut til å fungere bra, men sykepleier ønsker høyere legedekning og psykolog/psykiater tilgjengelig. Det hadde også vært ønskelig med egen tannhelsetjeneste på internatet.

Klagene fra de innsatte gjelder manglende tilsyn av lege og/eller manglende behandling og/eller at det tar for lang tid før de får kontakt med lege. Videre dreier mange av klagenes seg om manglende henvisning til spesialist. Etter det Tilsynsrådet kan forstå, tilbys de innsatte tilfredsstillende helsehjelp ut fra hvilke rettigheter de har. De innsatte har i utgangspunktet ikke krav på henvisning til spesialist eller lignende, men enkelt får likevel helsehjelp utover sine lovfestede rettigheter etter en konkret vurdering av internatets lege. De innsattes lovfestede rettigheter til helsehjelp er ikke forhold Tilsynsrådet kan kontrollere eller uttale seg om. På bakgrunn av de mange henvendelsene angående helsehjelp innførte Tilsynsrådet høsten 2014 en ordning med at det etter hvert tilsyn gis skriftlig tilbakemelding fra helsetjenesten på den enkelte ansatte som har klager over manglende helsehjelp. I løpet av 2016 er praksisen noe endret slik at

Tilsynsrådet etter hvert enkelt tilsyn har hatt en gjennomgang med ledelsen og blitt informert om hva slags helsehjelp den enkelte utlending har fått i den aktuelle perioden. Etter det Tilsynsrådet kan se, har alle utlendingene som har henvendt seg til Tilsynsrådet i 2016 med klager på helsetjenesten fått den hjelp de har krav på. Tilsynsrådets vil likevel bemerke at internatet også på dette området antageligvis vil være tjent med enda bedre informasjon til de innsatte om hvilke rettigheter de faktisk har og hvilke rutiner som gjelder for time hos sykepleier/lege, samt orientering til den enkelte utlending om forventet ventetid eller informasjon dersom vedkommende av ulike årsaker nedprioriteres eller ikke anses å ha behov for legetilsyn, f.eks. dersom henvendelsen gjelder et problem som har vært sett til av lege tidligere og legen vurderer at det ikke er behov for ny konsultasjon.

6.4 Telefon/ringetid

Tidligere Tilsynsråd har sett på utlendingenes mulighet for å bruke egen telefon og har funnet denne i tråd med det som fremgår av utlendingsforskriften. Nåværende Tilsynsråd legger dette til grunn.

Mange innsatte klager på for lite ringetid. De innsatte kan ringe på en telefon med forhåndsinnlagte nummer etter utlendingens eget ønske. De kan da snakke i fem minutter. Flere har klaget på at det er for kort tid, blant annet fordi telefonsystemet fungerer slik at det tar rundt 30 sekunder å få forbindelse ut fra Trandum.

Det er ingen begrensinger i ringetid/samtaletid til advokat/saksbehandler i UDI. Tilsynsrådet har fått opplyst at utlendinger gis ekstra ringetid ved behov, f.eks. dersom de må ordne praktiske ting før utreise, snakke med familien før utreise el. Utlendinger med mindreårige barn gis også ekstra ringetid. Tilsynsrådet anser at utlendingenes behov for ringetid er tilfredsstillende dekket gjennom dette, men den tiden det tar å ringe ut, bør komme i tillegg til den ringetiden som er disponibel. Dette er tatt opp med ledelsen på internatet.

6.6 Renhold

Tilsynsrådet har av eget tiltak tatt opp renholdet i fellesarealene på internatet. Særlig har det vært utilfredsstillende renhold i kjøkkenseksjonene på de fleste avdelingene ved mange av tilsynene i 2016. Det er tatt opp med ledelsen at det ikke kan overlates til ganggutten å sørge for tilstrekkelig renhold i fellesarealene, men at det er et ledelsesansvar å sørge for at dette faktisk gjøres. Renholdet har blitt bedre, men det er fortsatt et forbedringspotensial her.

Tilsynsrådet har videre bedt ledelsen om å vurdere egne rutiner for å kontrollere renhold og standard på sengetøy, madrasser mv. herunder når slikt byttes ut. Vi har ikke fått tilbakemeldinger på dette innspillet og vil følge det opp videre.

6.7 Manglende aktiviteter/sysselsetting

Mange klager fra utlendingene gjelder for få aktiviteter, manglende tilgang til internett, for få aviser/tv-kanaler/bøker på diverse språk og for få treningsapparater. Det klages også over at lufteperiodene er for korte.

Tilsynsrådet har gjennom flere år sett det som bekymringsfullt at det i perioder har vært for få aktivitetstilbud for såkalte langtidssittere. Den passive situasjonen mange utlendinger opplever på Trandum er svært uheldig og Tilsynsrådet har ved gjentatte tilsyn tatt opp spørsmål om aktiviteter for de innsatte, særlig langtidssitterne.

Som nevnt ovenfor under pkt. 4 er det et aktivitetsbygg på internatet. Dette har gymsal hvor de innsatte kan sparke fotball, spille basket etc. Gymsalen er rengjort og reparert, men den er fortsatt lite brukt selv om hver avdeling har en økt i aktivitetsbygget hver uke. I aktivitetsbygget er det i tillegg et spinning-rom og andre treningsfasiliteter, samt mulighet for å se film. Det er også et begrenset antall bøker på forskjellig språk tilgjengelig.

I 2016 ble det ansatt ytterligere en aktivitetsleder ved internatet. Dette er positivt. Tilsynsrådet hadde møte med den nyeste ansatte aktivitetslederen i januar 2016 og fikk en orientering om planene fremover. Aktivitetstilbudet er utvidet og langtidsmodulene har flere økter i aktivitetsbygget nå enn tidligere. Tidslinjen ble endret i august. Modul 1 tilbys ytterligere en dag i uke. Det er nå et forsterket fokus på aktiviteter til innsatte på avdeling 2 som tilbys en time på aktivitetssenteret daglig. Man startet med litt lengre, men interessen var ikke der slik at tilbudet ble reduserte til en time. Det arrangeres ulike turneringer/konkurranser ukentlig som man oppfatter har blitt tatt godt i mot. De innsatte tilbys å trene fredag morgen. Internatet foretar for tiden en gjennomgang av rutinene for å utnytte den fysiske kapasiteten og ressursene best mulig for å tilby flere aktiviteter. Den nye aktivitetslederen har fokus på kosthold og ernæring og ønsker å tilpasse aktivistene til dette. Enkelte savner fortsatt tyngre fysisk aktivitet og man jobber også med å få til dette.

Tilsynsrådet har forståelse for at det av kapasitetshensyn er begrensninger for bruk av aktivitetsbygget. Tilsynsrådet har i liten grad anledning til å påvirke tidslinjen og aktivitetsnivået på internatet, men vil igjen påpeke at det svært viktig at det er et kontinuerlig fokus på situasjonen for langtidssitterne. Tilsynsrådet vil følge utviklingen nøye fremover. Samtidig har en forståelse for at sikkerhet hele tiden har førsteprioritet og at dette må hensyntas ved planlegging av aktiviteter.

Hva gjelder tilgang til internett så er det Tilsynsrådets oppfatning at det ligger innenfor ledelsens styringsrett å regulere dette av hensyn til sikkerheten på internatet. Tilsynsrådet tar til etterretning at det ikke er mulig å tilfredsstille alle innsatte hva gjelder aviser og tv-kanaler og anser at tilbudet alt i alt er tilfredsstillende, men bemerker at det bør være mulig å tilby et større utvalg av bøker på flere språk.

Fra gymsalen i aktivitetsbygget:

Det er satt opp fotballspill på avdelingene. Det er et begrenset bibliotek, aviser og noen spill i tillegg til TV. Tilsynsrådet antar at man kunne forebygget passivitet, kjedsomhet og misnøye dersom de ansatte hadde vært mer ute i avdeling med de innsatte enn hva som ser ut til å være tilfellet i dag. Tilsynsrådet er imidlertid kjent med at dette er et tema blant de ansatte på internatet og mener det er grunn for ledelsen til å jobbe videre med det.

7 Annet

Tilsynsrådet fører alltid tilsyn på avdeling S (sikkerhetsavdelingen) dersom det er innsatte her når Tilsynsrådet er på internatet. Videre mottas regelmessig statistikk for bruk av avdeling S.

Internatet har de siste årene rutiner for kontroll med innsatte som sitter på avdeling S slik at det nå foretas en konkret vurdering av behovet for kontroll med den enkelte innsatte. Tilsynsrådet anser at dette i tilstrekkelig grad ivaretar de innsattes behov for regelmessig tilsyn, men også kontinuerlig søvn, hvile og et privatliv.

Tilsynsrådet har stilt spørsmål ved om innsatte som flyttes til avdeling S i tilstrekkelig grad gjøres kjent med klageadgangen/om de faktisk forstår at de kan klage over slike vedtak. Bakgrunnen for dette er noe varierende informasjon fra ansatte på avdeling S om hvordan dette håndteres samt at skjema for vedtak kan være vanskelig å forstå. Tilsynsrådet har tatt opp dette med ledelsen og vil ha oppmerksomhet rettet mot dette også i tiden fremover.

Trandum kritiseres jevnlig for at barnefamilier interneres, ofte over lengre tid. Det ligger utenfor Tilsynsrådets mandat å mene noe om praksisen med internering/fengsling av barn/barnefamilier. Tilsynsrådet finner likevel grunn til å påpeke at familieavdelingen er godt organisert og bemannet, den bærer ikke preg av fengsel og uteområdene er tilrettelagt for barn. Dersom barn blir sittende på Trandum noe særlig lengre enn 1-2 døgn, er det rutine for at internatet kontakter barneverntjenesten i Ullensaker kommuner.

Bildene i media som ofte ledsager artikler om fengslede barnefamilier, viser ikke familiefasilitetene, men blant annet lufttegården for voksne og er følgelig misvisende hva gjelder de faktiske forhold. Tilsynsrådet har kun truffet en barnefamilie i forbindelse med tilsyn i 2016. Denne familien ga uttrykk for at de følte seg godt behandlet og ivaretatt.

Uansett kan det se ut til at interneringen av barnefamilier på Trandum vil opphøre dersom det planlagte familiehuset bygges og tas i bruk.

Avslutningsvis skal det understrekes at Tilsynsrådet opplever å ha en god dialog med ledelsen på utlendingsinternatet på Trandum.

Cathrine Fossen

Kurt Lyngved

Ken Sletmo

Ellen Marie Spørck